

01248/07/RO
WP 136

Avizul 4/2007 privind conceptul de date cu caracter personal

Adoptat la 20 iunie

Prezentul grup de lucru a fost înființat în conformitate cu articolul 29 din Directiva 95/46/CE. Acesta reprezintă un organ european consultativ independent privind protecția datelor și a vieții private. Misiunile acestuia sunt descrise în articolul 30 din Directiva 95/46/CE și în articolul 15 din Directiva 2002/58/CE.

Secretariatul este asigurat de către Direcția C (Justiție civilă, drepturi și cetățenie) a Comisiei Europene, Direcția Generală Justiție, Libertate și Securitate, B-1049 Bruxelles, Belgia, Nr. birou LX-46 01/43.

Site web: http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/index_en.htm

**GRUPUL DE LUCRU PENTRU PROTECȚIA PERSOANELOR ÎN CEEA CE PRIVEȘTE
PRELUCRAREA DATELOR CU CARACTER PERSONAL**

constituit prin Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995¹,

având în vedere articolele 29 și 30 alineatul (1) litera (a) și alineatul (3) din respectiva directivă, precum și articolul 15 alineatul (3) din Directiva 2002/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 iulie 2002,

având în vedere articolul 255 din Tratatul CE și Regulamentul (CE) nr. 1049/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2001 privind accesul public la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și ale Comisiei,

având în vedere regulamentul său de procedură,

ADOPTĂ PREZENTUL AVIZ:

¹ Jurnalul Oficial nr. L 281 din 23.11.1995, p. 31, disponibil pe site-ul:
http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/media/dataprot/index.htm

I. INTRODUCERE	3
II. CONSIDERAȚII GENERALE ȘI ASPECTE POLITICE	3
III. ANALIZA DEFINIȚIEI PRIVIND „DATELE CU CARACTER PERSONAL” ÎN CONFORMITATE CU DIRECTIVA PRIVIND PROTECȚIA DATELOR	6
1. PRIMUL ELEMENT: „ORICE INFORMAȚIE”	6
2. AL DOILEA ELEMENT: „REFERITOARE LA”	10
3. AL TREILEA ELEMENT: „IDENTIFICATĂ SAU IDENTIFICABILĂ” [PERSOANĂ FIZICĂ]	14
4. AL PATRULEA ELEMENT: „PERSOANĂ FIZICĂ”	26
IV. CE SE ÎNTÂMPLĂ ÎN CAZUL ÎN CARE DATELE NU INTRĂ SUB INCIDENȚA DEFINIȚIEI?	29
V. CONCLUZII	29

I. INTRODUCERE

Grupul de lucru recunoaște nevoia efectuării unei analize detaliate a conceptului de date cu caracter personal. Informațiile privind practica curentă în statele membre ale UE arată faptul că există o anumită incertitudine și o diversitate a practicilor între statele membre ale UE în ceea ce privește aspectele importante ale acestui concept, ceea ce poate afecta funcționarea corespunzătoare a cadrului existent privind protecția datelor în diferite contexte. Rezultatul prezentei analize asupra unuia dintre elementele esențiale pentru aplicarea și interpretarea dispozițiilor privind protecția datelor poate avea un impact considerabil asupra unor chestiuni importante, prezentând o relevanță deosebită pentru subiecte precum gestionarea identității în contextul e-guvernării, e-sănătății, precum și al RFID (identificarea prin frecvența radio).

Obiectivul prezentului aviz al grupului de lucru este de a ajunge la o accepțiune comună a conceptului de „date cu caracter personal”, privind situațiile în care trebuie să se aplice legislația națională privind protecția datelor, precum și asupra modului de aplicare a acesteia. Adoptarea unei definiții comune privind noțiunea de date cu caracter personal înseamnă a defini ceea ce intră și ceea ce nu intră în domeniul de aplicare al dispozițiilor privind protecția datelor. Un corolar al acestei activități are în vedere oferirea de orientări asupra modului de aplicare al dispozițiilor de drept intern privind protecția datelor în raport cu anumite situații apărute în întreaga Europă, contribuind, astfel, la

realizarea unei aplicări uniforme a acestor norme, ceea ce constituie funcția esențială a grupului de lucru instituit prin articolul 29.

Prezentul document utilizează exemple care provin din practica națională a APD-urilor (autorităților însărcinate cu protecția datelor), în scopul susținerii și ilustrării analizei. Majoritatea exemplurilor au fost publicate doar pentru a fi utilizate, în mod corespunzător, în acest context.

II. CONSIDERAȚII GENERALE ȘI ASPECTE PRIVIND POLITICA ÎN DOMENIU

Directiva cuprinde o noțiune generală a datelor cu caracter personal

Definiția privind datele cu caracter personal cuprinsă în Directiva 95/46/CE (denumită în continuare „Directiva privind protecția datelor” sau „directiva”) este următoarea:

„Datele cu caracter personal înseamnă orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă („persoana vizată”); o persoană identificabilă este o persoană care poate fi identificată, direct sau indirect, în special prin referire la un număr de identificare sau la unul sau mai multe elemente specifice, proprii identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale”.

Este necesar să se precizeze faptul că definiția reflectă intenția legiuitorului european de a adopta o definiție în sens larg a noțiunii de „date cu caracter personal”, aceasta fiind menținută de-a lungul întregului proces legislativ. Propunerea inițială a Comisiei prevedea că „după cum stipulează Convenția 108, se adoptă o definiție în sens larg pentru a acoperi toate informațiile care pot avea legătură cu o persoană”². Propunerea modificată a Comisiei prevedea că „aceasta corespunde dorinței Parlamentului ca definiția privind „datele cu caracter personal” să fie cât mai generală posibil, astfel încât să cuprindă toate informațiile referitoare la o persoană identificabilă”³, dorință care a fost respectată, de asemenea, de Consiliu, în poziția comună⁴.

Obiectivul dispozițiilor cuprinse în Directivă este protejarea persoanelor

Articolul 1 din Directiva 95/46/CE și din Directiva 2002/58/CE prevede, în mod clar, obiectivul final al dispozițiilor cuprinse în acestea: protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, în special a dreptului la viața privată în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal. Acesta constituie un element extrem de important care trebuie luat în considerare în interpretarea și aplicarea dispozițiilor acestor instrumente. Acest obiectiv poate juca un rol considerabil în stabilirea modului de aplicare a dispozițiilor directivei în anumite situații în care drepturile persoanelor nu sunt în pericol și poate preveni, totodată, orice interpretare a acestor dispoziții care ar lipsi persoanele de protecția drepturilor acestora.

² COM (90) 314 final, 13.9.1990, p. 19 (comentariu la articolul 2)

³ COM (92) 422 final, 28.10.1992, p. 10 (comentariu la articolul 2)

⁴ Poziția comună (CE) nr. 1/95, adoptată de Consiliu la 20 februarie 1995, JO nr. C 93 din 13.4.1995, p.20

Domeniul de aplicare al directivei exclude o serie de activități, textul prezentând o flexibilitate care asigură un răspuns juridic corespunzător circumstanțelor aflate în joc

În pofida accepțiunii largi a noțiunilor de „date cu caracter personal” și de „prelucrare” cuprinse în Directivă, simplul fapt că o anumită situație poate presupune „prelucrarea datelor cu caracter personal” în înțelesul definiției nu înseamnă că respectiva situație trebuie să intre sub incidența dispozițiilor directivei, în special a dispozițiilor articolului 3 al acesteia. În afara derogărilor datorate aplicării dreptului comunitar, excepțiile de la articolul 3 iau în considerare modalitățile tehnice de prelucrare (sub formă nestructurată manuală) și scopul utilizării (în cursul unei activități exclusiv personale sau domestice efectuată de către o persoană fizică). Chiar și în cazul în care este vorba despre prelucrarea datelor cu caracter personal, în cadrul domeniului de aplicare al directivei, nu toate dispozițiile cuprinse în aceasta pot fi aplicate într-un caz particular. Unele dispoziții ale directivei au un grad considerabil de flexibilitate, pentru a putea realiza un echilibru între protecția drepturilor persoanei vizate, pe de o parte, și interesele legitime ale operatorilor de date, ale terților și, eventual, interesul public, pe de altă parte. Câteva exemple ale unor asemenea dispoziții sunt cuprinse la articolul 6 (perioada de păstrare depinde de gradul de necesitate al datelor), 7.f (echilibrul interesului care justifică prelucrarea), ultimul paragraf al articolelor 10 litera (c) și 11.1 litera (c) (informațiile furnizate persoanei vizate în măsura în care acestea sunt necesare pentru asigurarea unei prelucrări corecte), precum și la articolul 18 (derogări de la obligația de notificare).

Domeniul de aplicare al dispozițiilor privind protecția datelor nu trebuie extins

Un rezultat nedorit s-ar obține prin aplicarea dispozițiilor privind protecția datelor situațiilor care nu au fost vizate de aceste dispoziții și în privința cărora legiuitorul nu a conceput dispozițiile respective. Derogările de ordin material în temeiul articolului 3 menționat anterior și a clarificărilor de la motivele 26 și 27 din directivă arată dorința legiuitorului relativă la modul de aplicare a protecției datelor.

Una dintre limitări se referă la modul de prelucrare a datelor. Este util să reamintim faptul că motivele adoptării primelor dispoziții legislative privind protecția datelor în anii '70 și-au avut originea în faptul că noua tehnologie, sub forma prelucrării electronice a datelor, permite un acces mai ușor și mai extins la datele personale, în comparație cu formele tradiționale de manevrare a datelor. În consecință, protecția datelor în temeiul directivei are drept obiectiv protejarea acestor forme de prelucrare care prezintă, în principiu, un risc ridicat de „acces ușor la datele cu caracter personal” (motivul 27). Prelucrarea neautomată a datelor cu caracter personal intră în domeniul de aplicare al directivei numai în cazul în care datele sunt conținute sau urmează să fie conținute într-un sistem de evidență a datelor cu caracter personal (articolul 3).

O altă limitare generală privind aplicarea protecției datelor în temeiul Directivei este prelucrarea datelor în circumstanțele în care mijloacele de identificare a persoanei vizate nu „pot fi utilizate în mod rezonabil” (motivul 26), aspect care va fi discutat mai târziu.

Interpretarea nejustificată limitată a conceptului de date cu caracter personal trebuie, de asemenea, evitată

În cazurile în care aplicarea automată a fiecărei dispoziții din directivă ar conduce, la prima vedere, la o împovărare excesivă sau, eventual, chiar la consecințe absurde, trebuie să se verifice mai întâi 1) dacă situația respectivă intră în domeniul de aplicare al directivei, în special în conformitate cu articolul 3 al acesteia; și 2) în caz afirmativ, dacă directiva însăși sau legislația națională adoptată în conformitate cu aceasta nu permite derogări sau simplificări în ceea ce privește situațiile speciale, în vederea realizării unui răspuns juridic corespunzător prin asigurarea protecției drepturilor individuale și ale intereselor aflate în joc. O alternativă mai bună este nu de a limita în mod nejustificat interpretarea definiției privind datele cu caracter personal ci, mai degrabă, de a sublinia faptul că există un grad considerabil de flexibilitate în aplicarea dispozițiilor referitoare la aceste date.

Autoritățile naționale de supraveghere a protecției datelor joacă un rol esențial în această privință în cadrul atribuțiilor acestora de a supraveghea aplicarea legislației privind protecția datelor, ceea ce implică asigurarea unei interpretări a dispozițiilor legale și recomandări concrete adresate operatorilor și persoanelor vizate. Acestea ar trebui să susțină elaborarea unei definiții care să fie suficient de extinsă, astfel încât să poată anticipa evoluțiile și să acopere toate neclaritățile din domeniul său de aplicare, utilizând în mod legitim, în același timp, marja de flexibilitate oferită de directivă. În realitate, textul directivei propune dezvoltarea unei politici care îmbină o interpretare largă a noțiunii de date cu caracter personal și un echilibru corespunzător al aplicării dispozițiilor directivei.

III. ANALIZA DEFINIȚIEI „DATELOR CU CARACTER PERSONAL” ÎN CONFORMITATE CU DIRECTIVA PRIVIND PROTECȚIA DATELOR

Definiția din directivă cuprinde patru elemente esențiale care vor fi analizate separat în sensul prezentului document. Acestea sunt următoarele:

- „orice informație”
- „referitoare la”
- „identificată sau identificabilă”
- „persoană fizică”

Aceste patru elemente componente sunt strâns legate și se alimentează reciproc. Cu toate acestea, pentru a urma metodologia cuprinsă în prezentul document, aceste elemente sunt tratate separat.

1. PRIMUL ELEMENT: „ORICE INFORMAȚIE”

Termenul „orice informație” cuprins în directivă semnalează clar dorința legiuitorului de a elabora un concept larg al datelor cu caracter personal. Această expresie necesită o interpretare largă.

Din punctul de vedere al naturii informațiilor, conceptul de date cu caracter personal cuprinde orice afirmație referitoare la o persoană. Acesta acoperă informațiile

„obiective”, precum prezența unei anumite substanțe în sângele unei persoane. De asemenea, conceptul se poate referi la informații „subiective”, sub forma opiniilor sau evaluărilor. Acest ultim gen de informații constituie o mare parte a informațiilor în cadrul procesului de prelucrare a datelor cu caracter personal în sectoare cum ar fi cel bancar, în situații privind evaluarea încrederii care se poate acorda persoanelor care fac un împrumut („Titius este un împrumutător de încredere”), sau sectorul asigurărilor („Titius nu va muri în curând”) sau în sectorul încadrării în muncă („Titius este un angajat bun și merită să fie promovat”).

Pentru ca informațiile să constituie „date cu caracter personal”, nu este necesar ca acestea să fie adevărate sau dovedite. În realitate, dispozițiile privind protecția datelor prevăd posibilitatea ca informațiile să fie incorecte, precum și dreptul persoanei vizate de a avea acces la respectivele informații și de a le contesta prin utilizarea căilor de atac corespunzătoare⁵.

Din punctul de vedere al conținutului informațiilor, conceptul de date cu caracter personal cuprinde datele care furnizează orice fel de informații. Acestea acoperă, bineînțeles, informațiile cu caracter personal considerate drept „date sensibile” în conformitate cu articolul 8 din directivă, datorită, în special, caracterului riscant al acestora, precum și informații cu caracter mai general. Termenul „date cu caracter personal” cuprinde informațiile care aduc atingere vieții private și de familie a persoanei „stricto sensu”, precum și informațiile referitoare la orice tip de activitate desfășurată de o persoană, cum ar fi activitatea care implică relații de muncă sau comportamentul economic ori social al persoanei. Prin urmare, conceptul cuprinde informații referitoare la persoane, indiferent de poziția sau de capacitatea acestora (în calitate de consumatori, pacienți, angajați, clienți, etc.).

Exemplul nr. 1: Obiceiuri și practici profesionale

Informațiile legate de prescripția medicamentelor (de exemplu, număr de identificare al medicamentului, denumirea acestuia, tăria medicamentului, producătorul, prețul de vânzare, faptul dacă acesta este nou sau de rezervă, condițiile de utilizare, condițiile de înlocuire a acestuia, prenumele și numele persoanei care l-a prescris, numărul de telefon etc.), fie sub formă de prescripție separată sau sub formă de modele extrase dintr-o serie de prescripții, pot fi considerate drept date cu caracter personal referitoare la un medic care prescrie medicamentul, chiar dacă pacientul este anonim. Astfel, furnizarea de informații referitoare la prescripțiile scrise de medici identificați sau identificabili producătorilor de medicamente eliberate pe bază de rețetă reprezintă o comunicare a datelor cu caracter personal către destinatari terți în sensul directivei.

Această interpretare este susținută de însăși formularea directivei. Pe de o parte, trebuie să se ia în considerare faptul că noțiunea de viață privată și de familie este un concept larg, astfel cum a fost clarificat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului⁶. Pe de altă

⁵ Rectificarea se poate realiza prin adăugarea unor comentarii contrare sau prin utilizarea căilor de atac adecvate, cum ar fi calea de atac a apelului

⁶ Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Amann c. Elveția din 16.2.2000, considerentul 65: „[...] termenul „viață privată” nu trebuie interpretat în mod restrictiv. Respectul vieții private cuprinde, în special, dreptul de a stabili și dezvolta relații cu alte ființe umane; în plus,

parte, dispozițiile privind protecția datelor cu caracter personal depășesc noțiunea de protecție a conceptului extins privind protecția dreptului la viața privată și de familie. Este necesar să se precizeze faptul că protecția datelor cu caracter personal este consacrată de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în articolul 8, ca drept autonom, separat și diferit de dreptul la viața privată prevăzut la articolul 7 al acesteia, aceeași fiind situația și la nivel național în unele state membre. Acest lucru corespunde condițiilor articolului 1.1 care are drept obiectiv protejarea „drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei și, *în special*, [dar nu în mod exclusiv] a dreptului la viața privată”. În consecință, directiva se referă, în special, la prelucrarea datelor cu caracter personal în situații care sunt exterioare vieții private și de familie, cum ar fi cazurile reglementate de dreptul muncii. (articolul 8.2 litera (b)), condamnări penale, sancțiuni administrative sau sentințe civile (articolul 8.5) sau marketingul direct (articolul 14 (b)). Curtea Europeană de Justiție⁷ a confirmat această abordare largă.

Având în vedere formatul sau suportul pe care sunt stocate informațiile, conceptul de date cu caracter personal cuprinde informațiile disponibile în orice formă, indiferent că aceasta este, de exemplu, alfabetică, numerică, grafică, fotografică sau acustică. Acesta cuprinde informațiile scrise pe hârtie, precum și informațiile stocate în memoria unui calculator cu ajutorul unui cod binar sau stocate, de exemplu, pe o casetă video. Acest lucru reprezintă o consecință logică a faptului că prelucrarea automată a datelor cu caracter personal intră în domeniul de aplicare al acestui concept. Din acest punct de vedere, sunt considerate date cu caracter personal în special datele constituite din sunete și imagini, în măsura în care acestea conțin informații cu privire la o persoană. În această privință, referirea specială la datele constituite din sunete și imagini de la articolul 33 din directivă trebuie privită ca o confirmare și o clarificare a faptului că aceste tipuri de date sunt într-adevăr cuprinse în domeniul de aplicare al directivei (cu condiția respectării tuturor celorlalte condiții), precum și a faptului că directiva se aplică acestora. În realitate, acest lucru reprezintă o ipoteză logică cu privire la dispozițiile cuprinse la acest articol care încearcă să evalueze faptul dacă dispozițiile directivei asigură răspunsurile juridice corespunzătoare în respectivele domenii. Acest lucru este clarificat mai bine în motivul 14 care prevede că „*ținând seama de importanța evoluțiilor continue în cadrul societății informaționale, a tehnicilor utilizate pentru captarea, transmiterea, manipularea, înregistrarea, stocarea sau comunicarea datelor constituite din sunete și imagini privind persoane fizice, prezenta directivă trebuie să se aplice prelucrării unor astfel de date*”. Pe de altă parte, nu este necesar ca informațiile considerate ca date cu caracter personal să fie conținute într-o bază de date structurată sau într-un dosar. Datele conținute sub formă de text liber într-

nu există nici un motiv de principiu pentru a justifica excluderea activităților de tip profesional sau a activităților de afaceri din sfera noțiunii de „viață privată” (a se vedea hotărârea în cauza Niemietz c. Germania din 16 decembrie 1992, seriile A nr. 251-B, pp. 33-34, § 2 și hotărârea Halford citată anterior, pp. 1015-16, § 42). Această interpretare largă este similară interpretării cuprinsă în Convenția Consiliului Europei din 28 ianuarie 1981 [...]”

⁷ Hotărârea Curții Europene de Justiție C-101/2001 din 6.11.2003 (Lindqvist), §24: „Noțiunea de date cu caracter personal utilizată la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 95/46 acoperă, în conformitate cu definiția prevăzută la articolul 2 litera (a) al acesteia, orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă. Termenul acoperă, fără îndoială, numele unei persoane care are legătură cu coordonatele sale telefonice sau informații cu privire la condițiile de lucru sau la hobby-uri”.

un document electronic pot constitui date cu caracter personal, cu condiția îndeplinirii celorlalte criterii cuprinse în definiția datelor cu caracter personal. E-mailul conține, de exemplu, „date cu caracter personal”.

Exemplul nr. 2: serviciile bancare prin telefon:

În cazul serviciilor bancare prin telefon, atunci când vocea clientului care oferă instrucțiuni băncii este înregistrată, instrucțiunile respective înregistrate trebuie considerate ca date cu caracter personal.

Exemplul nr. 3: Supravegherea video

Imaginile referitoare la persoane capturate prin sisteme de supraveghere video pot constitui date cu caracter personal în măsura în care persoanele pot fi recunoscute.

Exemplul nr. 4: desenul unui copil

Ca urmare a unui test neuro-psihiatric efectuat pentru o fetiță în contextul unei acțiuni în justiție referitoare la custodia acesteia, este prezentat un desen realizat de fetița respectivă care prezintă familia acesteia. Desenul furnizează informații cu privire la starea fetiței și cu privire la sentimentele acesteia față de diverși membri ai familiei. Astfel, desenul poate fi considerat drept „date cu caracter personal”. Acesta furnizează, într-adevăr, informații referitoare la copil (starea de sănătate a acestuia din punct de vedere psihic), precum și informații referitoare la, de exemplu, comportamentul tatălui sau al mamei acestuia. În consecință, în cauza respectivă, părinții își pot exercita dreptul de acces la această informație specifică.

Este cazul să se facă o referire specială la datele biometrice. Aceste date pot fi definite ca proprietăți biologice, caracteristici fiziologice, trăsături vitale sau acțiuni repetate, atât trăsăturile cât și/sau acțiunile fiind caracteristice persoanei și fiind măsurabile, chiar dacă modelele utilizate în practică pentru măsurarea din punct de vedere tehnic a acestora implică un anumit grad de probabilitate. Exemple tipice ale unor asemenea date biometrice sunt amprente digitale, modelele retinei, structura feței, vocile, precum și geometria mâinii, modelele sangvine sau chiar unele aptitudini înrădăcinate sau alte trăsături comportamentale (precum semnătura de mână, felul de a se mișca, în special felul de a merge sau de a vorbi etc...)

O particularitate a datelor biometrice este faptul că acestea pot fi considerate atât *conținut* al informațiilor cu privire la o anumită persoană (Titius are aceste amprente digitale), cât și ca un element de stabilire a unei *legături* între o anumită informație și o persoană (acest obiect a fost atins de cineva care are aceste amprente digitale și aceste amprente digitale aparțin lui Titius; în consecință, acest obiect a fost atins de Titius). În consecință, aceste date pot acționa ca „identificatori”. Datorită legăturii lor speciale cu o anumită persoană, datele biometrice pot fi, într-adevăr, utilizate pentru a identifica persoana respectivă. Această natură dublă este prezentă și în cazul datelor ADN care furnizează informații cu privire la organismul uman și care permit identificarea sigură și unică a unei persoane.

Probele de țesut uman (cum ar fi o probă de sânge) reprezintă, prin ele însele, surse din care se obțin date biometrice, însă nu constituie ele însele date biometrice (după cum,

de exemplu structura amprentelor digitale constituie sursă de date biometrice, lucru care nu este valabil și pentru degetul însuși). În consecință, obținerea de informații din probe reprezintă colectare de date cu caracter personal și intră sub incidența dispozițiilor directivei. Colectarea, stocarea și utilizarea a înseși probelor de țesut pot fi supuse unui set de norme diferite⁸.

2. AL DOILEA ELEMENT: „REFERITOARE LA”

Elementele componente ale definiției sunt esențiale, întrucât este important să se precizeze în mod clar relațiile/legăturile care contează și modul de diferențiere a acestora.

În termeni generali, informațiile pot fi considerate că „se referă” la o persoană atunci când acestea sunt *despre* persoana respectivă.

În multe situații, această legătură poate fi ușor stabilită. De exemplu, datele înregistrate în dosarul unei persoane aflat într-un birou personal „se referă” în mod clar la situația persoanei în calitate de angajat. La fel sunt datele cu privire la rezultatele unui test medical la care a fost supus un pacient care sunt cuprinse în fișele medicale ale acestuia sau imaginea unei persoane realizată cu ocazia unui interviu video al persoanei respective.

Cu toate acestea, pot fi menționate unele situații în care nu este întotdeauna la fel de clar, ca în cazurile anterioare, dacă informațiile „se referă” la o persoană.

În unele situații, informațiile furnizate prin intermediul datelor privesc obiecte într-o cauză în prima instanță, iar nu persoane. Obiectele respective aparțin, de obicei, unei persoane sau se pot afla sub influența unor persoane, respectiv pot influența anumite persoane sau pot prezenta un anumit grad de vecinătate fizică sau geografică față de anumite persoane ori alte obiecte. În acest caz, se consideră că respectivele informații se referă la persoanele sau obiectele respective doar în mod indirect.

Exemplul nr. 5: valoarea unei case

Valoarea unei anumite case constituie informații despre un obiect. Normele privind protecția datelor nu se aplică în mod clar în cazul în care aceste informații sunt utilizate doar pentru a ilustra prețurile proprietății imobiliare dintr-un cartier specific. Cu toate acestea, în anumite circumstanțe, asemenea informații trebuie considerate drept date cu caracter personal. Casa este, într-adevăr, un bun al proprietarului care este, astfel, utilizat pentru a determina, de exemplu, obligația acestei persoane de a plăti anumite impozite. În acest context, este indiscutabil că astfel de informații trebuie considerate date cu caracter personal.

O analiză similară se aplică în cazul în care datele privesc în primul rând procese sau evenimente, de exemplu, informații privind modul de funcționare al unei mașini,

⁸ A se vedea Recomandarea Consiliului Europei nr. Rec (2006) 4 a Comitetului de miniștri al statelor membre privind cercetarea efectuată asupra materialelor biologice de origine umană din 15.3.2006

pentru care este necesară intervenția omului. În anumite circumstanțe, se poate considera, de asemenea, că aceste informații „se referă” la o persoană.

Exemplul nr. 6: Registrul de evidență a reparațiilor auto

Registrul de servicii al unei mașini păstrat de un mecanic sau într-un service auto conține informații referitoare la mașină, distanța parcursă, datele privind verificările auto, problemele tehnice și starea materială. Aceste informații sunt asociate în registru cu o plăcuță cu număr și un număr de motor care, la rândul lor, pot fi corelate cu proprietarul. În cazul în care service-ul auto stabilește o legătură între autovehicul și proprietar, în scopul facturării, informațiile „se referă” la proprietar sau la șofer. În cazul în care se stabilește o legătură cu mecanicul care a efectuat lucrări la mașină în vederea constatării productivității acestuia, aceste informații „se referă”, de asemenea, la mecanic.

Grupul de lucru și-a concentrat deja atenția asupra acestei probleme, și anume asupra identificării cazurilor în care se poate considera că informațiile „se referă” la o persoană. În cadrul discuțiilor privind problemele legate de protecția datelor apărute datorită marcatorelor RFID, grupul de lucru a subliniat faptul că *„datele se referă la o persoană atunci când acestea au în vedere identitatea, caracteristicile sau comportamentul unei persoane sau atunci când asemenea informații sunt utilizate pentru a determina sau influența modul în care persoana respectivă este tratată sau evaluată”*⁹.

Având în vedere cazurile menționate anterior și, în aceleași condiții, trebuie menționat faptul că, pentru ca datele „să se refere” la o persoană, trebuie să existe un element „**conținut**” SAU un element „**scop**” ORI un element „**rezultat**”.

Elementul „**conținut**” este prezent în cazurile în care - în conformitate cu percepția cea mai evidentă și obișnuită dintr-o societate a cuvântului „se referă” - informațiile sunt oferite cu privire la o anumită persoană, indiferent de scopul urmărit de operator sau de o parte terță ori de impactul pe care informațiile respective îl pot avea asupra persoanei vizate. Informațiile „se referă” la o persoană atunci când acestea sunt „despre” persoana respectivă, lucru care trebuie evaluat în contextul tuturor circumstanțelor care privesc cazul respectiv. De exemplu, rezultatele unei analize medicale se referă în mod clar la un pacient, sau informațiile conținute în dosarul unei societăți cu numele unei anumite persoane se referă în mod clar la aceasta. La fel informațiile conținute într-un marcator RFID sau într-un cod de bare încorporat într-un document de identitate al unei anumite persoane se referă la persoana respectivă, ca de exemplu în viitoarele pașapoarte cu cip RFID.

Elementul „**scop**” poate determina, de asemenea, dacă informațiile respective „se referă” la o anumită persoană. Acest element „scop” există atunci când datele sunt utilizate sau este probabil că vor fi utilizate, ținând seama de toate circumstanțele

⁹ Documentul grupului de lucru nr. WP 105: „Document de lucru privind protecția datelor cu caracter personal legate de tehnologia RFID”, adoptat la 19.1.2005, p. 8.

legate de cazul specific, în scopul evaluării, tratării într-un anumit fel sau a influențării statutului sau a comportamentului unei persoane.

Exemplul nr. 7: registrul telefonic

Registrul telefonic dintr-un birou al unei societăți furnizează informații cu privire la apelurile efectuate de la telefonul respectiv care este conectat la o anumită linie telefonică. Informațiile respective pot avea legătură cu anumite persoane. Pe de o parte, linia a fost pusă la dispoziția societății, iar aceasta este obligată prin contract să efectueze plata respectivelor apeluri. Setul telefonic este controlat de un anumit angajat în timpul orelor de lucru, astfel încât se presupune că apelurile sunt efectuate de către acesta. Registrul telefonic poate furniza, de asemenea, informații referitoare la persoana care a efectuat apelul. Telefonul poate fi, de asemenea, folosit de orice persoană care are acces în sediul societății în absența angajatului (de exemplu, personalul însărcinat cu activitățile de curățenie). În diferite scopuri, informațiile privind utilizarea setului telefonic respectiv pot avea legătură cu societatea, angajatorul sau cu personalul însărcinat cu activitățile de curățenie (de exemplu, pentru a verifica ora la care personalul de curățenie a părăsit locul de muncă, având în vedere că acesta trebuie să confirme prin telefon ora la care pleacă înainte de a închide sediul). Trebuie menționat faptul că conceptul de date cu caracter personal se referă în acest caz, atât la apelurile efectuate, cât și apelurile primite, în măsura în care toate acestea conțin informații care privesc viața privată, relațiile sociale și comunicațiile persoanelor în cauză.

Al treilea caz în care datele „se referă” la anumite persoane apare atunci când există un element „**rezultat**”. În ciuda absenței elementului „conținut” sau „scop”, se poate considera că datele „se referă” la o persoană datorită faptului că utilizarea acestora poate avea un impact asupra anumitor drepturi sau interese ale persoanei, ținând seama de toate circumstanțele legate de cazul specific. Trebuie subliniat faptul că nu este necesar ca rezultatul potențial să aibă un impact major. Este suficient ca persoana să fie tratată în mod diferit față de alte persoane, ca urmare a prelucrării unor asemenea date.

Exemplul nr. 8: Impactul asupra șoferilor al supravegherii poziției taxiurilor , în vederea optimizării serviciilor .

Un sistem de localizare prin satelit este instalat de către o companie de taxiuri, ceea ce face posibilă determinarea în timp real a poziției taxiurilor disponibile. Scopul prelucrării este de a oferi servicii mai bune și de a economisi combustibil, prin punerea la dispoziția clientului care face o comandă a mașinii care se află cel mai aproape de adresa clientului. Strict vorbind, datele necesare pentru funcționarea acestui sistem sunt datele referitoare la mașini, iar nu la șoferi. Scopul prelucrării nu este de a evalua performanța șoferilor de taxi, de exemplu prin optimizarea itinerarelor acestora. Cu toate acestea, sistemul permite monitorizarea performanței șoferilor de taxi și verificarea faptului dacă aceștia respectă limitele de viteză, dacă urmează traseele corespunzătoare, dacă sunt la volan sau se odihnesc în afara vehiculului etc. Acestea pot avea, în consecință, un impact considerabil asupra acestor persoane și se poate considera, astfel, că datele se referă la persoane fizice. Prelucrarea trebuie să fie conformă dispozițiilor privind protecția datelor.

Aceste trei elemente (conținut, scop, rezultat) trebuie considerate drept condiții alternative, iar nu cumulative. În special, în cazul în care există elementul conținut nu

este nevoie ca celelalte elemente să existe pentru a considera că informațiile se referă la o persoană. Un corolar al acestor elemente înseamnă că aceleași informații se pot referi la persoane diferite în același timp, în funcție de elementul prezent corespunzător fiecărei persoane. Aceleași informații se pot referi la persoana Titius datorită elementului „conținut” (datele sunt în mod evident despre Titius) ȘI la Gaius datorită elementului „scop” (acestea sunt utilizate pentru a-l trata pe Gaius într-un anumit fel), precum ȘI la Sempronius datorită elementului „rezultat” (este posibil ca acestea să aibă un impact asupra drepturilor și intereselor lui Sempronius). Acest lucru înseamnă că nu este necesar ca datele să „se axeze” asupra unei persoane pentru ca acestea să se refere la persoana respectivă. În urma analizei anterioare, problema dacă datele se referă la o anumită persoană trebuie soluționată pentru fiecare element specific al datelor în funcție de specificitatea acestora. În mod similar, faptul că informațiile se pot referi la persoane diferite trebuie avut în vedere în ceea ce privește aplicarea dispozițiilor materiale (de exemplu, dispozițiile privind domeniul de aplicare al dreptului de acces).

Exemplul nr. 9: informațiile conținute în procesele verbale ale unei ședințe.

Un exemplu privind necesitatea de a efectua analiza anterioară pentru fiecare informație în mod separat vizează informațiile conținute în procesele verbale ale unei reuniuni care înregistrează, în mod obișnuit, prezența participanților Titius, Gaius și Sempronius; afirmațiile făcute de Titius și Gaius; precum și un raport privind procedurile referitoare la anumite subiecte de discuție, astfel cum au fost rezumate de autorul proceselor verbale, Sempronius. În ceea ce privește existența unor date cu caracter personal cu privire la Titius, acestea pot fi considerate doar informațiile care specifică faptul că acesta a asistat la ședință, la o anumită oră și într-un anumit loc, precum și faptul că acesta a făcut anumite afirmații. Prezența lui Gaius la reuniune, afirmațiile acestuia și procedurile referitoare la un aspect, astfel cum au fost rezumate de către Sempronius NU constituie date cu caracter personal referitoare la Titius. Acest lucru este valabil, chiar dacă aceste informații sunt conținute în același document și chiar dacă Titius a fost cel care a adus în discuție chestiunea dezbătută în timpul reuniunii. Acestea sunt, în consecință, excluse de la dreptul de acces al lui Titius la datele proprii cu caracter personal. Posibilitatea și măsura în care aceste informații pot fi considerate date cu caracter personal cu privire la Gaius și Sempronius trebuie stabilite în mod separat, cu ajutorul analizei descrise anterior.

3. AL TREILEA ELEMENT: „IDENTIFICATĂ SAU IDENTIFICABILĂ” [PERSONĂ FIZICĂ]

În conformitate cu directiva, informațiile trebuie să se refere la o persoană fizică care este „identificată sau identificabilă”. Acest lucru necesită următoarele considerații.

În termeni generali, o persoană fizică poate fi considerată ca fiind „identificată” atunci când, în cadrul unui grup de persoane, acesta/aceasta „se distinge” de ceilalți membri ai grupului. În consecință, persoana fizică este „identificabilă” atunci când, cu toate că persoana nu a fost încă identificată, este posibil să se realizeze acest lucru (acesta este înțelesul sufixului „-bil”). Alternativa a doua constituie, în consecință, în practică condiția limită necesară pentru a stabili dacă informațiile intră în domeniul de aplicare al celui de-al treilea element.

Identificarea se realizează, în mod obișnuit, cu ajutorul informațiilor denumite „identificatori” și care prezintă o legătură extrem de privilegiată și strânsă cu o anumită persoană. Exemplele se pot referi la semnele exterioare ale înfățișării persoanei precum înălțimea, culoarea părului, îmbrăcămintea etc. sau o calitate a persoanei care nu poate fi percepută imediat, precum, profesia, funcția sau numele etc. Directiva menționează „identificatorii” respectivi în definiția privind „datele cu caracter personal” prevăzută la articolul 2 care prevede că o persoană fizică „poate fi identificată, direct sau indirect, în special prin referire la un număr de identificare sau la unul sau mai multe elemente specifice, proprii identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale”.

Identificabil „direct” sau „indirect”

O nouă clarificare este cuprinsă în comentariul la articolele prevăzute în propunerea modificată a Comisiei, în sensul că „o persoană poate fi identificată direct cu ajutorul numelui sau indirect printr-un număr de telefon, număr de înregistrare al mașinii, număr de securitate socială, număr de pașaport sau prin îmbinarea criteriilor relevante care fac ca aceasta să fie recunoscută prin limitarea grupului căruia aceasta îi aparține (vârsta, ocupația, locul de reședință etc.)”. Condițiile acestei afirmații indică în mod clar faptul că gradul în care anumiți identificatori sunt suficienți pentru a realiza identificarea depinde de contextul situației specifice. Un nume de familie foarte obișnuit nu este suficient pentru a identifica o persoană - cu alte cuvinte, pentru a individualiza pe cineva - din ansamblul populației unei țări. În schimb este posibil să se realizeze identificarea unui copil într-o clasă de elevi. Chiar și informațiile secundare, precum faptul că „bărbatul poartă un costum negru” pot identifica o persoană în rândul pietonilor care așteaptă la un semafor. Astfel, problema dacă persoana la care se referă informațiile este identificată sau nu depinde de circumstanțele cazului.

În ceea ce privește persoanele identificate sau identificabile „direct”, **numele** persoanei reprezintă, într-adevăr, identificatorul cel mai obișnuit, iar, în principiu, noțiunea de „persoană identificată” implică, cel mai adesea, o referire la numele persoanei.

Pentru a stabili această identitate, numele persoanei trebuie, uneori, coroborat cu alte informații (data nașterii, numele părinților, adresa sau fotografia cu fața persoanei) pentru a preveni confuzia dintre persoana respectivă și posibili omonimi. De exemplu, informațiile cu privire la faptul că Titius este dator cu o anumită sumă de bani se poate referi la o anumită persoană identificată, deoarece are legătură cu numele persoanei. Numele constituie o informație care sugerează faptul că persoana utilizează acea combinație de litere și sunete pentru a se distinge și a fi distins de alte persoane cu care acesta stabilește relații. Numele poate constitui, de asemenea, punctul de plecare care furnizează informații cu privire la locul unde persoana locuiește sau poate fi găsită. Acesta poate oferi, de asemenea, informații referitoare la membrii familiei (cu ajutorul numelui de familie), precum și la o serie de relații juridice și sociale asociate cu numele respectiv (registre școlare, fișe medicale, conturi bancare). Este posibil chiar să se cunoască înfățișarea unei persoane în cazul în care fotografia acesteia este asociată cu numele. Toate aceste informații legate de nume pot permite unei persoane să cunoască cele mai detaliate amănunte despre o persoană și, în consecință, informațiile originale sunt asociate, cu ajutorul identificatorilor, cu o persoană fizică care poate fi „distinsă” de alte persoane.

În ceea ce privește persoanele identificate sau identificabile „indirect”, această categorie de persoane are legătură cu fenomenul „combinațiilor unice”, indiferent că acestea sunt mari sau mici. În cazurile în care, la prima vedere, numărul identificatorilor disponibili nu permite separarea unei anumite persoane, persoana respectivă ar putea fi în continuare „identificabilă”, întrucât informațiile respective în combinație cu alte informații (indiferent dacă acestea din urmă sunt reținute de operator sau nu) permit identificarea persoanei de alți subiecți. Acest lucru este valabil în cazul în care în directivă se face referire la „unul sau mai multe elemente specifice, proprii identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale”. Unele caracteristici sunt atât de unice, încât persoana respectivă poate fi identificată fără dificultate („actualul prim ministru al Spaniei”), iar, în unele circumstanțe, o combinație a detaliilor la nivel de categorie (categoria de vârstă, proveniența) pot fi, de asemenea, destul de relevante în anumite situații, în special în cazul în care o persoană are acces la informații suplimentare de orice fel. Acest fenomen a fost intens studiat de către statisticieni care au dorit întotdeauna să evite încălcarea confidențialității.

Exemplul nr. 10: informațiile fragmentare din presă

Se publică informații referitoare la un caz penal anterior care a atras în trecut, în mod deosebit, atenția publicului. În publicația actuală, nu există nici unul dintre identificatorii prezentați, în special nici un nume sau dată de naștere a vreunei persoane implicate.

Nu pare extrem de dificil să se obțină informații suplimentare care să permită unei persoane să afle identitatea persoanelor implicate în principal, de exemplu, prin căutarea în ziarele din perioada corespunzătoare. Într-adevăr, se poate presupune că nu este total improbabil ca o persoană să adopte astfel de măsuri (cum ar fi a căuta în ziare vechi) care ar putea să furnizeze, în modul cel mai probabil, numele și alți identificatori ai persoanelor la care se face referire în exemplu. În consecință, pare justificat faptul să se considere că informațiile din exemplul menționat constituie „informații cu privire la persoane identificabile” și, prin aceasta, „date cu caracter personal”.

În acest sens, trebuie observat faptul că, în timp ce identificarea cu ajutorul numelui este cel mai des întâlnită în practică, este posibil ca un nume în sine să nu fie întotdeauna necesar pentru a identifica o persoană. Acest lucru poate apărea în cazul în care se utilizează alți „identificatori” pentru a evidenția o persoană. Într-adevăr, dosarele computerizate în care se înregistrează date cu caracter personal, atribuie, de regulă, un identificator unic persoanelor înregistrate, pentru a evita confuzia între persoanele din dosar. De asemenea, pe internet, instrumentele de monitorizare a traficului facilitează identificarea comportamentului unei mașini, iar, în spatele mașinii, comportamentul utilizatorului acesteia. Astfel, personalitatea persoanei este refăcută pentru a atribui acesteia luarea anumitor decizii. Chiar fără a face cercetări asupra numelui sau adresei unei persoane, este posibil să se recunoască persoana respectivă pe baza criteriilor socio-economice, psihologice, filozofice sau a altor criterii și să se atribuie acestuia/acesteia luarea anumitor decizii, întrucât punctul de contact propriu (un calculator) nu mai solicită în mod necesar dezvăluirea identității acestuia/acesteia în sens strict. Cu alte cuvinte, posibilitatea de a identifica o persoană nu mai înseamnă în mod necesar, abilitatea de a descoperi numele acestuia/acesteia. Definiția datelor cu caracter personal reflectă acest lucru¹⁰.

Curtea Europeană de Justiție s-a exprimat în acest sens și a apreciat că „referirea, pe anumite pagini de internet, la diverse persoane și identificarea acestora cu ajutorul numelui sau prin alte mijloace, de exemplu, prin furnizarea numărului de telefon sau de informații referitoare la condițiile de lucru și la hobby-urile acestora constituie prelucrare a datelor cu caracter personal [...] în sensul [...] Directivei 95/46/CE”¹¹.

Exemplul nr. 11: solicitantii de azil

¹⁰ Raport privind aplicarea principiilor referitoare la protecția datelor cu caracter personal rețelelor de telecomunicații din întreaga lume, elaborat de dl Yves POULLET și echipa acestuia, pentru comitetul T-PD al Consiliului European, punctul 2.3.1, T-PD (2004) 04 final

¹¹ Hotărârea Curții Europene de Justiție C-101/2001 din 06.11.2003 (Lindqvist), §27

Solicitanții de azil care își ascund identitatea primesc din partea instituției de refugiu un număr de cod în scop administrativ. Numărul respectiv reprezintă un identificator, astfel încât acestuia îi sunt anexate diferite informații care privesc șederea solicitantului de azil, iar cu ajutorul unei fotografii sau a altor indicatori biometrici, numărul de cod are legătură strânsă și imediată cu persoana fizică, permițând astfel distingerea acestuia de alți solicitanți de azil, precum și atribuirea unor informații, lucru care face ulterior trimitere la o persoană fizică „identificată”.

Articolul 8.7 prevede, de asemenea, că „statele membre stabilesc condițiile în care poate fi prelucrat un număr de identificare sau orice alt identificator cu aplicabilitate generală care poate face obiectul prelucrării”. Este util să menționăm sensul acestei dispoziții care nu cuprinde nici o indicație specială cu privire la condițiile pe care statele membre ar trebui să le adopte, dar acesta este cuprins, totuși, în articolul privind datele cu caracter personal. Motivul 33 face referire la acest tip de date ca la „*date care pot, prin natura lor, să aducă atingere libertăților fundamentale sau vieții private*”. Este rezonabil să se considere că legiuitorul a avut aceleași preocupări cu privire la numerele naționale de identificare datorită potențialului ridicat al acestora de a face legătura, ușor și în mod neechivoc, între diferite informații referitoare la o persoană.

Mijloace de identificare

Motivul 26 din Directivă acordă o atenție specială termenului „identificabil” acolo unde prevede că „*întrucât, pentru a determina dacă o persoană este identificabilă este oportun să se ia în considerare toate mijloacele care pot fi utilizate în mod rezonabil fie de operator, fie de orice altă persoană pentru a identifica persoana vizată.*” Acest lucru înseamnă că o simplă posibilitate ipotetică de a individualiza o persoană nu este suficientă pentru a considera că persoana este „identificabilă”. Dacă, luându-se în considerare „*toate mijloacele care pot fi utilizate în mod rezonabil fie de operator, fie de orice altă persoană*”, posibilitatea respectivă nu există sau este neglijabilă, persoana nu ar trebui considerată ca fiind „identificabilă”, iar informațiile nu ar trebui considerate ca „date cu caracter personal”. Criteriul „*toate mijloacele care pot fi utilizate în mod rezonabil fie de operator, fie de orice altă persoană*” ar trebui să ia în considerare, în special, toți factorii care sunt în joc. Unul dintre acești factori este costul efectuării identificării, dar acesta nu este unicul factor. Ar trebui să se ia în considerare, printre altele, scopul urmărit, modul de structurare a prelucrării, avantajele urmărite de operator, interesele persoanelor aflate în joc, precum și riscul apariției unor disfuncționalități organizatorice (de exemplu, încălcarea obligațiilor privind păstrarea confidențialității) și defecțiunile tehnice. Pe de o parte, acest test este dinamic și ar trebui să ia în considerare situația din domeniul tehnologiei în momentul prelucrării, precum și posibilitățile de dezvoltare în perioada în care datele sunt prelucrate. Este posibil ca identificarea să nu poată fi efectuată, cu toate mijloacele care pot fi utilizate, în prezent, în mod rezonabil. În cazul în care se intenționează stocarea datelor timp de o lună, se poate anticipa că identificarea nu este posibilă pe timpul „duratei de viață” a informațiilor care nu trebuie considerate ca fiind date cu caracter personal. Cu toate acestea, dacă se urmărește păstrarea informațiilor timp de 10 ani, operatorul trebuie să ia în considerare posibilitatea realizării identificării chiar în al nouălea an de viață a acestora, iar acest lucru poate transforma informațiile respective în momentul respectiv în date cu caracter personal. Ar trebui ca sistemul să aibă capacitatea de a se adapta în funcție de aceste evoluții, în momentul în care acestea au loc, și ar trebui să încorporeze, în timp util, măsurile tehnice și organizaționale adecvate.

Exemplul nr. 12: Publicarea plăcilor cu raze X împreună cu prenumele pacientului

O placă cu raze X a unei doamne a fost publicată într-o revistă științifică, împreună cu prenumele acesteia, care era unul foarte neobișnuit. Prenumele persoanei, combinat cu cunoștințele deținute de rudele sau apropiații acesteia referitoare la faptul că aceasta a avut parte de anumite suferințe, au făcut ca persoana să fie identificabilă pentru un număr de persoane, caz în care placa cu raze X ar trebui considerată ca fiind date cu caracter personal.

Exemplul nr. 13: date rezultate din cercetările farmaceutice

Spitalele și medicii individuali transferă date din fișele medicale ale pacienților lor la o societate în scopul efectuării unor cercetări medicale. Nici un nume al pacienților nu este utilizat, iar fiecărui caz clinic i se atribuie la întâmplare număr de serie, pentru a asigura coerență și pentru a evita confuzia între informațiile referitoare la diferiți pacienți. Numele pacienților rămân, în mod exclusiv, în posesia medicilor respectivi care sunt obligați să păstreze secretul profesional. Datele nu cuprind nici o informație suplimentară care să facă posibilă identificarea pacienților prin combinarea acestora. În plus, s-au luat toate măsurile necesare pentru a preveni identificarea persoanelor vizate sau posibilitatea ca acestea să devină identificabile, fie că este vorba despre măsuri juridice, tehnice sau organizaționale. În aceste circumstanțe, autoritatea de protecție a datelor poate aprecia că nu există, în prezent, mijloacele necesare prelucrării realizate de către societatea farmaceutică care pot fi utilizate, în mod rezonabil, pentru a identifica persoanele vizate.

Un factor relevant, astfel cum a fost menționat anterior, pentru evaluarea „*tuturor mijloacelor care pot fi utilizate în mod rezonabil*” în vederea identificării persoanelor, constituie, în realitate, scopul urmărit de operatorul de date în momentul prelucrării acestora. Autoritățile naționale de supraveghere a protecției datelor s-au confruntat cu situații în care, pe de o parte, operatorul consideră că doar informațiile izolate sunt prelucrate, fără a se face referire la un nume sau la alți identificatori direcți și susține că datele nu ar trebui considerate date cu caracter personal și nu ar trebui să fie supuse dispozițiilor privind protecția datelor. Pe de altă parte, prelucrarea informațiilor respective este utilă doar în cazul în care permite identificarea persoanelor specifice și tratarea lor într-un anumit fel. În aceste cazuri, dacă scopul prelucrării presupune identificarea persoanelor, se poate presupune că operatorul sau orice altă persoană implicată dispun sau vor dispune de mijloacele „care pot fi utilizate în mod rezonabil” pentru a identifica persoana vizată. În realitate, a susține că persoanele nu sunt identificabile, în condițiile în care scopul prelucrării este în mod clar identificarea acestora, constituie o contradicție totală în termeni. În consecință, informațiile ar trebui considerate ca având legătură cu persoanele identificabile, iar prelucrarea ar trebui supusă dispozițiilor privind protecția datelor.

Exemplul nr. 14: Supravegherea video

Acest factor prezintă o relevanță deosebită în contextul supravegherii video, în cadrul căreia operatorii susțin adesea că identificarea ar avea loc într-un procent redus al materialului strâns și că, în consecință, înainte de realizarea identificării în aceste situații puține la număr, nu se prelucrează date cu caracter personal. Cu toate acestea, întrucât scopul supravegherii video este identificarea persoanelor care sunt vizualizate

în imagini video, în toate cazurile în care o asemenea identificare este considerată de către operator ca fiind necesară, întreaga aplicație în sine trebuie considerată ca prelucrare a unor date referitoare la persoane identificabile, chiar dacă unele persoane înregistrate nu sunt identificabile în practică.

Exemplul nr. 15: adresele dinamice IP

Grupul de lucru a considerat adresele IP ca date referitoare la o persoană identificabilă. Acesta a precizat că „furnizorii de acces la internet și administratorii rețelelor locale pot, cu ajutorul mijloacelor rezonabile, să identifice utilizatorii de internet cărora aceștia le-au furnizat adrese IP, având în vedere că ei „înregistrează” într-un dosar data, ora, durata și adresa dinamică IP conferită utilizatorului de internet. Același lucru se poate spune despre furnizorii de acces la internet care păstrează un jurnal al înregistrărilor pe server-ul HTTP. În aceste cazuri, nu există nici o îndoială asupra faptului că se poate vorbi despre date cu caracter personal în sensul articolului 2 litera (a) din directivă...”¹²

În special în cazurile în care prelucrarea adreselor IP este realizată în scopul identificării utilizatorilor calculatorului (de exemplu, de către deținătorii drepturilor de autor în vederea urmăririi penale a utilizatorilor calculatoarelor pentru încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală), operatorul anticipează că „mijloacele care pot fi utilizate în mod rezonabil” pentru a identifica persoanele sunt disponibile, de exemplu, prin intermediul instanțelor în fața cărora s-a introdus acțiunea în justiție (în mod contrar, colectarea informațiilor nu are sens) și, în consecință, informațiile trebuie considerate ca fiind date cu caracter personal.

Un caz particular îl reprezintă diferitele tipuri de adrese IP care, în anumite circumstanțe, nu permit, într-adevăr, identificarea utilizatorului, din diverse motive tehnice sau organizatorice. Un exemplu ar putea fi adresele IP atribuite unui calculator într-un internet café în care nu se cere identificarea clienților. Se poate considera că datele colectate referitoare la utilizarea calculatorului X într-un anumit interval de timp nu permite identificarea utilizatorului prin mijloace rezonabile și, în consecință, acestea nu constituie date cu caracter personal. Cu toate acestea, trebuie subliniat faptul că, cel mai probabil, furnizorii de acces la internet nu știu dacă adresa IP în discuție permite identificarea sau nu, astfel încât aceștia prelucrează datele asociate cu respectiva adresă IP în același mod în care tratează informațiile asociate cu adresele IP ale utilizatorilor care sunt înregistrate complet și sunt identificabile. În consecință, cu excepția cazului în care furnizorul de servicii de internet poate distinge cu certitudine absolută că datele corespund utilizatorilor care nu pot fi identificați, pentru a fi în siguranță, acesta trebuie să trateze toate informațiile IP ca fiind date cu caracter personal.

Exemplul nr. 16: prejudiciile cauzate de graffiti

Mijloacele de transport de călători deținute de o companie de transport suferă în mod repetat prejudicii în urma murdăririi acestora cu graffiti. Pentru a evalua prejudiciul și a

¹² GL 37: Protecția vieții private pe internet - O abordare integrată a UE privind protecția datelor online- adoptat la 21.11.2000

facilita exercitarea drepturilor în justiție împotriva autorilor acestora, societatea întocmește un registru care cuprinde informații despre circumstanțele producerii prejudiciului, precum și imagini ale obiectelor prejudiciate și ale „marcajelor” sau ale „semnăturii” autorului. În momentul introducerii informațiilor în registru, autorii prejudiciului nu sunt cunoscuți și nici autorii cărora le corespunde „semnătura”. Este posibil ca acest lucru să nu fie cunoscut niciodată. Cu toate acestea, scopul prelucrării este, în mod clar, identificarea persoanelor la care se referă informațiile ca autori ai prejudiciului, astfel încât să fie posibilă exercitarea drepturilor în justiție împotriva acestora. O asemenea prelucrare are sens în cazul în care operatorul de date se așteaptă „în mod rezonabil” că vor exista în viitor mijloace pentru a identifica persoana. Informațiile conținute în imagini ar trebui considerate ca referindu-se la persoane „identificabile”, informațiile din registru ca „date cu caracter personal”, iar prelucrarea ar trebui să intre sub incidența dispozițiilor privind protecția datelor, ceea ce permite ca o asemenea prelucrare să fie legitimă în anumite circumstanțe și să fie supusă unor măsuri de protecție.

În cazul în care identificarea persoanelor vizate nu intră în obiectivul prelucrării, măsurile tehnice de prevenire a identificării joacă un rol important. Punerea în practică a măsurilor tehnice și organizaționale actuale corespunzătoare pentru a proteja datele împotriva identificării pot fi semnificative în ceea ce privește considerarea persoanelor ca neidentificabile, luând în considerare *toate mijloacele care pot fi utilizate în mod rezonabil fie de operator, fie de orice altă persoană* pentru a identifica persoanele. În acest caz, punerea în aplicare a acestor măsuri nu reprezintă *consecința* unei obligații legale rezultate din articolul 17 din directivă (care se aplică în cazul în care informațiile constituie în primul rând date cu caracter personal), ci mai degrabă o *condiție* necesară pentru a nu considera informațiile, în mod clar, ca fiind date cu caracter personal și pentru a nu supune prelucrarea dispozițiilor directivei.

Datele privind pseudonimele

Pseudonimizarea este procesul prin care o persoană își ascunde identitatea. Scopul acestui proces este de a colecta date suplimentare referitoare la aceeași persoană fără a fi necesară cunoașterea identității acesteia. Acest lucru prezintă relevanță în contextul cercetării și al statisticii.

Pseudonimizarea se poate efectua prin intermediul unui sistem de reidentificare prin utilizarea listelor de corespondență a identităților și a pseudonimelor acestora sau prin utilizarea unui algoritm criptografic bidirecțional în vederea pseudonimizării. Identitățile ascunse pot fi generate astfel încât să nu fie posibilă reidentificarea, de exemplu prin criptografie unilaterală care creează, în general, date anonime.

Eficacitatea procedurii pseudonimizării depinde de un număr de factori (stadiul în care este utilizată, gradul de siguranță față de reconstituirea inversă, dimensiunea populației în care se ascunde persoana, abilitatea de a face legătura între relațiile personale sau dosare ale aceleiași persoane etc.). Pseudonimele ar trebui alese la întâmplare și ar trebui să fie imprevizibile. Numărul pseudonimelor posibile ar trebui să fie atât de mare încât același pseudonim să nu fie ales la întâmplare de două ori. În cazul în care se cere un grad ridicat

de siguranță, setul pseudonimelor potențiale trebuie să fie cel puțin egal cu gama de valori a funcțiilor de distribuire criptografice de siguranță.¹³

Datele pseudonimizate care pot fi reconstituite pot fi considerate ca informații referitoare la persoanele care sunt *identificabile indirect*. Într-adevăr, utilizarea unui pseudonim înseamnă că este posibil ca urma persoanei să fie reconstituită, astfel încât identitatea persoanei să poată fi descoperită, însă doar în circumstanțe stabilite în prealabil. În acest caz, deși se aplică dispozițiile privind protecția datelor, riscurile aflate în joc pentru persoane în ceea ce privește prelucrarea unor asemenea informații identificabile indirect sunt, cel mai adesea, reduse, astfel încât aplicarea acestor dispoziții este în mod justificat mai flexibilă decât în cazul prelucrării informațiilor privind persoanele identificabile direct.

Datele codificate

Datele codificate constituie un exemplu clasic al pseudonimizării. Informațiile se referă la persoane care au ca semn distinctiv un cod, în timp ce codul de acces care face legătura între cod și identificatorii comuni ai persoanei (cum ar fi numele, data nașterii, adresa) este păstrat separat.

Exemplul nr. 17: date neagregate pentru statistici

Un exemplu pentru a ilustra importanța luării în considerare a tuturor circumstanțelor pentru a evalua dacă mijloacele de identificare pot fi utilizate „în mod rezonabil” este cazul informațiilor personale prelucrate de institutele naționale pentru statistică, unde, într-un anumit stadiu, informațiile sunt păstrate sub formă neagregată și se referă la persoane specifice care sunt, însă, desemnate printr-un cod în locul unui nume (de exemplu, persoana cu codul X1234 bea un pahar de bere mai mult de 3 ori pe săptămână). Institutul pentru statistici păstrează separat cheile de acces al acestor coduri (lista care asociază codurile cu numele persoanelor). Codul de acces respectiv poate fi utilizat „în mod rezonabil” de către institutul pentru statistici și, în consecință, setul informațiilor referitoare la persoană pot fi considerate ca date cu caracter personal și ar trebui să intre sub incidența dispozițiilor privind protecția datelor adoptate de către institut. Ne putem imagina că o listă cu datele referitoare la obiceiurile privind consumul de vin este transmisă organizației naționale producătoare de vin pentru a permite acestora să-și susțină poziția publică prin cifre statistice. Pentru a determina dacă lista respectivă cu informații constituie în continuare date cu caracter personal, trebuie să se evalueze dacă consumatorii individuali de vin pot fi identificați „*luând în considerare toate mijloacele care pot fi utilizate în mod rezonabil fie de operator, fie de orice altă persoană*”.

În cazul în care codurile utilizate sunt unice fiecărei persoane în parte, riscul identificării apare ori de câte ori se poate obține acces la codul de acces utilizat pentru

¹³ A se vedea documentul de lucru „Tehnologii de consolidare a vieții private” elaborate de grupul de lucru privind „tehnologiile de consolidare a vieții private” al Comisiei pentru „Aspectele tehnice și organizaționale privind protecția datelor persoanelor”, elaborat de comisarii responsabili de protecția datelor din statul federal Germania (octombrie 1997), publicat pe site-ul ”http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/studies/index_en.htm”

criptare. În consecință, riscurile unei exploatări exterioare, probabilitatea ca o persoană din interiorul organizației care trimite datele - în ciuda obligației de a păstra secretul profesional - să furnizeze codul de acces și fezabilitatea identificării indirecte constituie factori care trebuie luați în considerare în vederea determinării dacă persoanele pot fi identificate *luând în considerare toate mijloacele care pot fi utilizate în mod rezonabil fie de operator, fie de orice altă persoană* și, în consecință, dacă informațiile ar trebui considerate ca „date cu caracter personal”. În cazul în care informațiile constituie date cu caracter personal, se aplică dispozițiile privind protecția datelor. O problemă diferită este reprezentată de faptul că respectivele dispoziții privind protecția datelor ar putea lua în considerare reducerea riscului pentru persoane și ar putea face ca prelucrarea să fie supusă unor condiții mai mult sau puțin stricte, pe baza flexibilității permisă în temeiul dispozițiilor directivei.

În cazul în care, dimpotrivă, codurile nu sunt unice, însă același număr de cod (de exemplu „123”) este utilizat pentru a desemna persoane din diferite orașe, iar cu datele din diferiți ani (doar în cazul în care se distinge o persoană specifică în termen de un an dintr-un eșantion din același oraș), operatorul sau o parte terță ar putea identifica doar o persoană specifică dacă ar ști la ce an și la ce oraș se referă datele. În cazul în care aceste informații suplimentare nu mai există, și este improbabil că acestea pot fi recuperate, se poate considera că informațiile nu se referă la persoane identificabile și că nu intră sub incidența dispozițiilor privind protecția datelor.

Aceste tipuri de date sunt utilizate, în mod obișnuit, în studiile clinice cu produse medicamentoase. Directiva 2001/20 din 4 aprilie 2001 privind aplicarea bunelor practici clinice și efectuarea de studii clinice¹⁴ stabilește cadrul legal pentru efectuarea acestor activități. Medicul/cercetătorul („investigatorul”) care testează medicamentele colectează informații referitoare la rezultatele clinice privind fiecare pacient, identificându-l cu un cod. Cercetătorul furnizează informații către societatea comercială farmaceutică sau către alte părți terțe implicate („sponsori”) doar în această formă codificată, întrucât aceștia sunt singurii interesați de informațiile bio-statistice. Cu toate acestea, investigatorul păstrează separat un cod de acces care face legătura între acest cod și informațiile obișnuite pentru a identifica pacienții în mod separat. Pentru a proteja sănătatea pacienților, în cazul în care medicamentele devin periculoase pentru aceștia, investigatorul este obligat să păstreze acest cod de acces, astfel încât pacienții să poată fi identificați separat în situația în care este necesar și să poată primi tratament corespunzător.

Întrebarea aici este dacă se poate considera că datele utilizate în studiile clinice se referă la persoane fizice „identificabile” și, astfel, dacă intră sub incidența dispozițiilor privind protecția datelor. În conformitate cu analiza descrisă anterior, pentru a determina dacă o persoană este identificabilă trebuie să se ia în considerare toate mijloacele care pot fi utilizate în mod rezonabil fie de operator, fie de orice altă persoană pentru a identifica persoana vizată. În acest caz, identificarea persoanelor (pentru a aplica tratamentul corespunzător în caz de nevoie) reprezintă unul din obiectivele prelucrării datelor codificate. Societățile comerciale farmaceutice interpretează mijloacele de prelucrare, inclusiv măsurile organizaționale și relațiile

¹⁴ JO L 121 din 1.5.2001, p. 34.

acestora cu cercetătorul care deține codul de acces în așa fel încât identificarea persoanelor nu reprezintă doar un lucru care *poate* avea loc, ci mai degrabă ceva care *trebuie* să aibă loc în anumite circumstanțe. Identificarea pacienților este, astfel, încorporată în obiectivele și mijloacele de prelucrare. În acest caz, putem concludiona că asemenea date codificate reprezintă informații referitoare la persoane fizice identificabile pentru toate părțile care ar putea fi implicate într-o posibilă identificare și sunt supuse dispozițiilor prevăzute de legislația privind protecția datelor. Acest lucru nu înseamnă, cu toate acestea, că orice alt operator care prelucrează același set de date codificate ar prelucra date cu caracter personal, în condițiile în care în cadrul sferei specifice în care ceilalți operatori funcționează, noua identificare este exclusă în mod expres și dacă, în această privință, s-au luat măsurile tehnice corespunzătoare.

În alte domenii de cercetare sau în cadrul aceluiași proiect, noua identificare a persoanei vizate poate fi exclusă prin elaborarea de protocoale și proceduri, de exemplu deoarece nu sunt implicate aspecte terapeutice. Din motive tehnice sau din alte motive, poate exista, totuși, o modalitate de a afla cărei persoane îi corespund datele clinice, însă identificarea nu se presupune și nici nu se așteaptă să aibă loc în nici o împrejurare, iar măsurile tehnice corespunzătoare (de exemplu criptografice, distribuirea ireversibilă) au fost puse în practică pentru a preveni apariția acestui lucru. În acest caz, chiar dacă identificarea anumitor persoane vizate poate avea loc în ciuda tuturor respectivelor protocoale și măsuri (datorită unor circumstanțe neprevăzute cum ar fi potrivirea accidentală a calităților persoanei vizate care dezvăluie identitatea acestuia/acesteia), nu se poate considera că informațiile prelucrate de către operatorul inițial se referă la persoane identificate sau identificabile, luând în considerare *toate mijloacele care pot fi utilizate în mod rezonabil fie de operator, fie de orice altă persoană*. Prelucrarea acestora poate fi, în consecință, supusă dispozițiilor directivei. O chestiune diferită o constituie faptul că, pentru noul operator care a obținut în mod efectiv acces la informațiile identificabile, acestea sunt considerate, în mod neîndoielnic, ca fiind „date cu caracter personal”.

FAQ 14-7 privind sistemul „sferei de siguranță”

Chestiunea referitoare la datele codificate utilizate în cercetarea farmaceutică a fost examinată în cadrul sistemului „sferei de siguranță”¹⁵. FAQ 14-7 prevede următoarele:

FAQ 14 - Produse farmaceutice și medicale

Î.7: Datele referitoare la cercetare sunt, de obicei, codificate la sursă de către cercetătorul principal pentru a nu fi dezvăluită identitatea părților interesate. Societățile comerciale farmaceutice care sponsorizează aceste cercetări nu primesc codul de acces. Codul de acces unic este deținut numai de către cercetător, astfel încât acesta/aceasta să poată identifica persoana în cauză în circumstanțe speciale (de exemplu în cazul în care este necesară o monitorizare medicală). Transferul din Uniunea Europeană către Statele Unite ale Americii de date cu caracter personal codificate în acest fel reprezintă un transfer de date supus principiilor „sferei de siguranță”?

¹⁵ Decizia Comisiei 2000/520/EC din 26.7.2000 – JO L 215/7 din 25.8.2000

R.7: Nu. Acest transfer nu constituie un transfer de date cu caracter personal supus acestor principii.

Grupul de lucru consideră că această afirmație din cadrul „sferei de siguranță” nu este în dezacord cu motivarea prezentată mai sus în favoarea considerării acestor date ca date cu caracter personal supuse Directivei. În realitate, acest FAQ nu este suficient de clar, astfel încât nu precizează cui și în ce condiții se transferă datele. Grupul de lucru înțelege că FAQ se referă la cazul în care datele codificate sunt trimise unui destinatar din SUA (de exemplu, societății comerciale farmaceutice), care primește doar datele codificate și nu va cunoaște niciodată identitatea pacienților, lucru care este cunoscut și va fi cunoscut, în cazul în care va fi nevoie de tratament, doar de către medicul/cercetătorul din UE, iar niciodată de către societatea din SUA.

Date anonime

„Datele anonime” în sensul Directivei pot fi definite ca orice informație referitoare la o persoană fizică în cazul în care persoana nu poate fi identificată, fie de operatorul de date, fie de orice altă persoană, *luând în considerare toate mijloacele care pot fi utilizate în mod rezonabil fie de operator, fie de orice altă persoană pentru a identifica persoana respectivă.* „Datele anonimizate” ar trebui, în consecință, să fie date anonime care s-au referit anterior la o persoană identificabilă pentru care identificarea nu mai este însă posibilă. Motivul 26 face referire, de asemenea, la acest concept atunci când prevede că „*principiile protecției nu se aplică datelor anonime astfel încât persoana vizată să nu mai fie identificabilă*”. Evaluarea faptului dacă datele permit identificarea unei persoane și a faptului dacă informațiile pot fi considerate anonime sau nu depinde, încă o dată, de circumstanțe, fiind necesară o analiză de la caz la caz, cu o referire specială la măsura în care mijloacele pot fi utilizate în mod rezonabil pentru identificare, astfel cum se menționează la motivul 26. Acest lucru are relevanță deosebită în cazul informațiilor statistice în care, în ciuda faptului că informațiile pot fi prezentate ca date agregate, eșantionul inițial nu este suficient de mare, iar alte informații ar putea permite identificarea persoanelor.

Exemplul nr. 18: studii statistice și combinarea informațiilor izolate

Pe lângă obligația de a respecta dispozițiile privind protecția datelor, pentru a asigura anonimitatea studiilor statistice, statisticienii au și obligația specifică a păstrării secretului profesional, iar în conformitate cu aceste dispoziții acestora li se interzice să publice date care nu sunt anonime. Acest lucru îi obligă să publice date statistice agregate care nu pot fi atribuite unei persoane identificate în lipsa statisticilor. Această regulă prezintă, în special, importanță în ceea ce privește publicarea datelor privind recensământul. În fiecare situație trebuie să se stabilească un prag sub care se consideră că este posibilă identificarea persoanei vizate. În cazul în care un criteriu conduce la identificarea într-o categorie dată a persoanelor, cu toate că aceasta este mare (de exemplu, cazul unui singur medic care lucrează într-un oraș de 6 000 de locuitori), acest criteriu „discriminatoriu” ar trebui eliminat în totalitate sau ar trebui să se adauge alte criterii pentru a „diminua” rezultatele privind o persoană dată, astfel încât să fie posibilă păstrarea secretului statistic.

Exemplul nr. 19: Publicarea supravegherii video

Un comerciant instalează un sistem de supraveghere video în magazinul său. Acesta afișează în magazinul său fotografiile hoților care au fost prinși cu ajutorul sistemului de supraveghere video. În urma intervenției poliției, acesta ascunde fața hoților prin înnegrirea acestora. Cu toate acestea, chiar în urma acestei operațiuni, există în continuare posibilitatea ca persoanele din fotografii să poată fi recunoscute de către prietenii acestora, rude sau de către vecini, datorită faptului că, de exemplu, figura acestora, tunsoarea sau îmbrăcămintea pot fi în continuare recunoscute.

4. AL PATRULEA ELEMENT: „PERSONA FIZICĂ”

Protecția conferită de dispozițiile directivei se aplică persoanelor fizice, adică, ființelor umane. Dreptul la protecția datelor personale este, în acest sens, un drept personal care nu este restricționat la resortisanții sau la rezidenții dintr-o anumită țară. Motivul 2 din directivă subliniază acest lucru în mod explicit și prevede că „sistemele de prelucrare a datelor sunt în serviciul omului” și că acestea „trebuie, indiferent de naționalitatea sau reședința persoanelor fizice, să le respecte drepturile și libertățile fundamentale”.

Conceptul de persoană fizică este menționat la articolul 6 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, în conformitate cu care „fiecare om are dreptul să i se recunoască pretutindeni personalitatea juridică”. Legislația din statele membre, de obicei în domeniul dreptului civil, subliniază mai clar conceptul de personalitate a ființelor umane, acesta fiind înțeles ca reprezentând capacitatea de a fi subiectul unor raporturi juridice, începând cu nașterea persoanei și sfârșind cu moartea acesteia. Datele cu caracter personal sunt, în consecință, date referitoare, în principiu, la persoanele în viață identificate sau identificabile. Acest fapt ridică o serie de întrebări, care vor servi prezentei analize.

Datele privind persoanele decedate

Informațiile privind persoanele decedate nu trebuie, astfel, în principiu, considerate drept date cu caracter personal în temeiul directivei, întrucât persoana decedată nu mai reprezintă persoană fizică în conformitate cu dreptul civil. Cu toate acestea, datele cu privire la persoana decedată pot în continuare, în anumite cazuri, să beneficieze indirect de o anumită protecție.

Pe de o parte, operatorul de date se poate afla în situația de a nu putea garanta faptul dacă persoana la care se referă datele este încă în viață sau dacă a decedat. Sau chiar dacă acesta poate face acest lucru, informațiile referitoare la persoana decedată pot fi prelucrate în aceleași condiții ca și datele cu privire la persoanele în viață, fără nici o deosebire. Întrucât operatorul de date este supus obligațiilor privind protecția datelor prevăzute de directivă în ceea ce privește datele referitoare la persoanele în viață, este posibil ca pentru acesta să fie, în practică, mai ușor să prelucreze și datele referitoare la persoane decedate în condițiile prevăzute de dispozițiile privind protecția datelor, decât să separe cele două seturi de date.

Pe de altă parte, informațiile referitoare la persoane decedate pot face referire, de asemenea, la persoane în viață. De exemplu, informațiile în temeiul cărora persoana decedată Gaia a suferit de hemofilie indică faptul că fiul său Titius suferă, de asemenea, de această boală, întrucât boala este legată de o genă conținută în cromozomul X. Astfel, în cazul în care informațiile care reprezintă date referitoare la

persoane decedate pot fi considerate că se referă, în același timp, și la persoane în viață și că reprezintă date cu caracter personal supuse directivei, datele cu caracter personal cu privire la persoana decedată pot beneficia indirect de dispozițiile privind protecția datelor.

În al treilea rând, informațiile privind persoanele decedate pot fi supuse unei protecții speciale acordată de seturi de norme diferite din legislația privind protecția datelor, trasând ceea ce unii numesc „*personalitas praeterita*”. Obligația personalului medical de a păstra confidențialitatea nu se termină o dată cu moartea unei persoane. Legislația națională privind dreptul unei persoane la imagine și onoare poate acorda, de asemenea, protecție și memoriei unei persoane decedate.

În al patrulea rând, nimic nu împiedică un stat membru să extindă domeniul de aplicare al legislației naționale de punere în aplicare a dispozițiilor Directivei 95/46/CE la domenii care nu intră în domeniul de aplicare al acesteia, cu condiția ca nici o altă dispoziție a dreptului comunitar să nu împiedică acest lucru, astfel cum a reamintit CJE¹⁶. Este posibil ca unii legiuitori naționali să decidă extinderea dispozițiilor legislației naționale privind protecția datelor la unele aspecte referitoare la prelucrarea datelor cu privire la persoanele decedate, în cazul în care un interes legitim justifică acest lucru¹⁷.

Copiii nenăscuți

Măsura în care dispozițiile privind protecția datelor se aplică înainte de naștere depinde de poziția generală a sistemelor juridice naționale referitoare la protecția copiilor nenăscuți. Pentru a lua în considerare, în principal, drepturile la moștenire, unele state membre recunosc principiul conform căruia copiii concepuți, dar nenăscuți sunt considerați ca și cum s-ar fi născut în ceea ce privește beneficiile (și astfel pot primi o moștenire sau accepta o donație), sub rezerva condiției ca aceștia să se nască în mod efectiv. În alte state membre, se acordă protecție specială prin dispoziții juridice speciale, sub rezerva aceleiași condiții. Pentru a determina dacă dispozițiile naționale privind protecția datelor protejează, de asemenea, informațiile referitoare la copiii nenăscuți, ar trebui să se ia în considerare această abordare generală a sistemului juridic național, la care se adaugă ideea că obiectivul dispozițiilor privind protecția datelor este protecția persoanei.

A doua întrebare este ridicată de considerentul că răspunsul general al sistemului juridic se bazează pe faptul că situația copiilor nenăscuți se limitează în timp la perioada sarcinii. Acesta nu ia în considerare faptul că această situație poate dura, în mod considerabil, mai mult, astfel cum este cazul embrionilor congelați. În sfârșit, răspunsurile juridice specifice pot fi regăsite în dispoziții speciale privind tehnicile de reproducere care abordează problema utilizării informațiilor medicale sau genetice referitoare la embrioni.

¹⁶ Hotărârea Curții de Justiție a Comunităților Europene C-101/2001 din 06/11/2003 (Lindqvist), § 98

¹⁷ Procese verbale ale Consiliului Uniunii Europene, 8.2.1995, documentul 4730/95: „Re articolul 2 alineatul (2) litera (a) „*Consiliul și Comisia confirmă faptul că statele membre trebuie să stabilească dacă și în ce măsură prezenta directivă se aplică persoanelor decedate.*”

Persoanele juridice

Având în vedere faptul că definiția datelor cu caracter personal se referă la persoane, adică la persoane fizice, informațiile referitoare la persoane juridice nu sunt, în principiu, acoperite de directivă, iar protecția acordată de aceasta nu se aplică acestora¹⁸.

Unele dispoziții ale Directivei 2002/58/CE privind protecția vieții private se extind asupra persoanelor juridice. Articolul 1 al acesteia prevede că „*alineatul (2). Prevederile prezentei directive explică și completează Directiva 95/46/CE în scopurile menționate la alineatul (1). Mai mult, acestea sunt menite a asigura protecția intereselor legitime ale abonaților persoane juridice*”. În consecință, articolele 12 și 13 extind aplicarea unor dispoziții privind listele de abonați și comunicațiile nesolicitate și asupra persoanelor juridice.

Informațiile privind persoanele juridice pot fi, de asemenea, considerate ca fiind „referitoare la” persoane juridice în funcție de specificitatea acestora, în conformitate cu criteriile stabilite în acest document. Acest caz poate apărea când numele persoanei juridice provine de la numele unei persoane fizice. Un alt caz poate fi reprezentat de e-mail-ul unei societăți care este utilizat, în mod obișnuit, de un anumit angajat sau cazul informațiilor referitoare la o mică afacere (în sens juridic este vorba mai degrabă despre un „obiect” decât despre o persoană juridică) care poate descrie comportamentul deținătorului acesteia. În toate aceste cazuri, atunci când criteriile referitoare la „conținut”, „scop” sau „rezultat” permit ca informațiile privind persoana juridică sau afacerea să fie considerate că „se referă” la o persoană juridică, acestea trebuie considerate ca date cu caracter personal și trebuie să se aplice dispozițiile privind protecția datelor.

Curtea Europeană de Justiție a clarificat faptul că nimic nu poate împiedica statele membre să extindă domeniul de aplicare al legislației naționale de punere în aplicare a dispozițiilor directivei la domenii care nu intră în domeniul de aplicare al acesteia, cu condiția ca nici o altă dispoziție a dreptului comunitar să nu împiedică acest lucru¹⁹. Ca urmare, state membre precum Italia, Austria, Luxemburg au extins aplicarea anumitor dispoziții ale legislației naționale în conformitate cu Directiva (cum ar fi dispozițiile privind măsurile de securitate) în ceea ce privește prelucrarea datelor referitoare la persoanele juridice.

Ca și în cazul informațiilor privind persoanele decedate, acordurile practice stabilite de operatorii de date pot avea drept rezultat, de asemenea, supunerea datelor referitoare la persoanele juridice *de facto* dispozițiilor privind protecția datelor. În cazul în care operatorul de date colectează date privind persoane fizice sau juridice în mod separat și le include în același set de date, conceperea mecanismelor de prelucrare a datelor și sistemul de control pot fi elaborate astfel încât să fie conforme dispozițiilor privind protecția datelor. În realitate, poate fi mai ușor pentru operator să aplice dispozițiile privind protecția datelor la toate tipurile de informații cuprinse în dosarele sale, decât

¹⁸ Motivul 24 din Directivă: „întrucât prezenta directivă nu aduce atingere legislațiilor privind protecția persoanelor juridice în ceea ce privește prelucrarea datelor care le privesc;”

¹⁹ Hotărârea Curții Europene de Justiție C-101/2001 din 06.11.2003 (Lindqvist), § 98

să încerce să separe informațiile referitoare la persoane fizice de cele referitoare la persoane juridice.

IV. CE SE ÎNTÂMPLĂ ÎN CAZUL ÎN CARE DATELE NU INTRĂ SUB INCIDENȚA DEFINIȚIEI?

După cum am observat de-a lungul documentului, în anumite circumstanțe, informațiile nu pot fi considerate date cu caracter personal. Aceasta este situația atunci când nu se poate considera că datele se referă la o persoană sau datorită faptului că persoana nu poate fi considerată ca fiind identificată sau identificabilă. Atunci când informațiile prelucrate nu intră sub incidența conceptului de „date cu caracter personal”, consecința este că directiva nu se aplică, în conformitate cu articolul 3 al acesteia. Acest lucru nu înseamnă, cu toate acestea, că persoanele sunt lipsite de orice fel de protecție într-o situație particulară. Trebuie să luăm în considerare următoarele considerente.

În cazul în care directiva nu se aplică, se poate aplica legislația națională privind protecția datelor. După cum se prevede la articolul 34, directiva se adresează statelor membre. În privința a ceea ce depășește domeniul de aplicare al directivei, statele membre nu sunt supuse obligațiilor pe care aceasta le impune, în principiu, și anume de a pune în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru asigurarea conformității cu dispozițiile directivei. Cu toate acestea, Curtea Europeană de Justiție a clarificat că nimic nu poate împiedica statele membre să extindă domeniul de aplicare al legislației naționale de punere în aplicare a dispozițiilor directivei la domenii care nu intră în domeniul de aplicare al acesteia, cu condiția ca nici o altă dispoziție a dreptului comunitar să nu excludă acest lucru. În consecință, se poate întâmpla ca anumite situații care nu implică prelucrarea datelor personale, astfel cum a fost definit în directivă, să fie supuse, totuși, unor măsuri protecționiste în temeiul legislației naționale. Acest lucru se poate aplica, de exemplu, unui subiect cum ar fi datele codificate, indiferent dacă acestea sunt date cu caracter personal sau nu.

În cazul în care, nu se aplică dispozițiile privind protecția datelor, anumite activități pot avea în continuare o legătură cu dispozițiile articolului 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului care protejează dreptul la viața privată și de familie, în temeiul jurisprudenței cuprinzătoare a CEDO. Alte seturi de norme, cum ar fi răspunderea civilă delictuală, dreptul penal sau legislația antidiscriminatorie pot prevedea, de asemenea, protecția persoanelor în cazurile în care dispozițiile privind protecția datelor nu se aplică, iar în joc se află diverse interese legitime.

V. CONCLUZII

În acest aviz, grupul de lucru a furnizat o orientare asupra modului în care trebuie înțeles conceptul de date cu caracter personal prevăzut în Directiva 95/46/CE și în legislația comunitară secundară, precum și asupra modului de aplicare al acesteia în diferite situații.

Ca și considerație generală, s-a constatat că legiuitorul european a urmărit adoptarea unei noțiuni largi a datelor cu caracter personal, dar această noțiune nu este limitată. Trebuie

reținut faptul că obiectivul dispozițiilor cuprinse în directivă este de a proteja drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor, în special dreptul acestora la viața privată în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal. Aceste dispoziții au fost concepute, prin urmare, pentru a fi aplicate situațiilor în care drepturilor persoanelor s-ar afla în pericol și, prin aceasta, să aibă nevoie de protecție. Domeniul de aplicare al dispozițiilor privind protecția datelor nu ar trebui extins, dar ar trebui să se evite, de asemenea, limitarea nejustificată a conceptului de date cu caracter personal. Directiva a definit domeniul său de aplicare, excluzând o serie de activități și permițând un grad de flexibilitate în aplicarea dispozițiilor asupra activităților care intră sub incidența acesteia. Autoritățile de protecție a datelor joacă un rol esențial în menținerea unui echilibru coresponsător privind aplicarea acestor dispoziții (a se vedea alineatul II).

Analiza grupului de lucru s-a bazat pe 4 „elemente componente” principale care pot fi regăsite în definiția privind „datele cu caracter personal”, respectiv: „orice informație”, „referitoare la”, „identificată sau identificabilă”, „persoană fizică”. Aceste elemente sunt strâns legate între ele și se alimentează reciproc, însă doar împreună pot stabili dacă o informație ar trebui considerată ca fiind „date cu caracter personal”. Analiza este sprijinită de exemple din practica națională a ADP-urilor europene.

- Primul element – „orice informație” – necesită o interpretare largă a conceptului, indiferent de natura sau de conținutul informațiilor ori de formatul tehnic în care acestea sunt prezentate. Acest lucru înseamnă că atât informațiile obiective, cât și cele subiective cu privire la o persoană, indiferent de capacitatea acesteia, pot fi considerate ca „date cu caracter personal”, fără a se ține seama de suportul tehnic pe care informațiile sunt conținute. Avizul tratează, de asemenea, datele biometrice și diferențele de ordin juridic, prin utilizarea de eșantioane umane din care acestea pot fi extrase (a se vedea paragraful III.1).
- Al doilea element – „referitoare la” – a fost trecut cu vederea până în prezent, însă acesta joacă un rol esențial în stabilirea domeniului material de aplicare al conceptului, în special în ceea ce privește obiectele și noile tehnologii. Avizul furnizează trei elemente alternative - respectiv, conținut, scop și rezultat - pentru a stabili dacă informațiile „se referă la” o persoană. Acest element acoperă, de asemenea, informațiile care pot avea un impact evident asupra modului în care o persoană este tratată sau evaluată (a se vedea paragraful III.2).
- Al treilea element – „identificat sau identificabil” – se axează asupra condițiilor în care o persoană ar trebui considerată ca „identificabilă”, în special asupra „mijloacelor care pot fi utilizate în mod rezonabil” fie de operator, fie de orice altă persoană pentru a identifica persoana vizată. Contextul specific și circumstanțele unui caz particular joacă un rol important în prezenta analiză. Avizul abordează, de asemenea, „datele pseudonimizate” și utilizarea „datelor codificate” în domeniul cercetării statistice și farmaceutice (a se vedea paragraful III.3).
- Al patrulea element – „persoana fizică” – se referă la cerința ca „datele cu caracter personal” să privească „persoane în viață”. Avizul tratează, de asemenea, corelația cu datele referitoare la persoane decedate, la copiii nenăscuți și la persoanele juridice (a se vedea paragraful III.4).

Avizul examinează, de asemenea, ceea ce se întâmplă în cazul în care datele nu intră sub incidența domeniului de aplicare al definiției privind „datele cu caracter personal”. Există soluții diferite pentru a aborda chestiunile în aceste cazuri, inclusiv, legislația națională care nu intră sub incidența domeniului de aplicare al directivei, cu condiția ca celelalte dispoziții legislative comunitare să fie respectate (a se vedea paragraful IV).

Grupul de lucru invită toate părțile interesate să examineze atent orientarea furnizată în acest aviz și să țină seama de aceasta în momentul interpretării și punerii în aplicare a dispozițiilor de drept intern în conformitate cu Directiva 95/46/EC.

Membrii grupului de lucru, în majoritate reprezentanți ai autorităților de supraveghere a protecției datelor la nivel național, se angajează să dezvolte în continuare orientarea oferită în prezentul aviz în limitele competențelor acestora și să asigure punerea corespunzătoare în aplicare a legislațiilor lor naționale în conformitate cu Directiva 95/46/EC.

Grupul de lucru intenționează să aplice și să dezvolte orientarea oferită în prezentul aviz, ori de câte ori este cazul, și să țină seama atent de aceasta în activitatea sa viitoare, în special în momentul abordării unor subiecte precum gestionarea identității în contextul e-guvernării și al e-sănătății, precum și în contextul identificării prin frecvență radio (RFID). În ceea ce privește ultimul subiect menționat, grupul de lucru intenționează să participe la realizarea unei analize viitoare asupra modului în care dispozițiile privind protecția datelor pot avea un impact asupra utilizării RFID-urilor și asupra eventualei necesități de adoptare a unor măsuri suplimentare necesare în vederea asigurării, în acest context, a respectării corespunzătoare a drepturilor și intereselor privind protecția datelor.

Grupul de lucru salută, în final, de asemenea, orice răspuns din partea părților interesate și al autorităților de supraveghere privind experiența practică a acestora, ținând seama de orientarea oferită în prezentul aviz, inclusiv orice exemple suplimentare celor menționate în prezentul document. Acesta intenționează să reexamineze subiectul în timp util, cu scopul de a consolida în continuare înțelegerea comună a conceptului cheie de date cu caracter personal și de a asigura o aplicare uniformă și o mai bună transpunere a Directivei 95/46/CE, iar, pe această bază, a legislației comunitare conexe.

Pentru grupul de lucru

Președinte
Peter SCHAAR